

Capita Selecta Sociaal Domein

Vijf colleges
september – november 2018

Voor de derde keer op rij organiseert de Kring Andragologie colleges met topexperts om de kennis van de actuele ontwikkelingen aan te scherpen en de verbanden te doorzien met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het sociale domein en de Sociale Zekerheid.

De colleges Capita Selecta Sociaal Domein zijn bedoeld voor:

- ✓ professionals, leidinggevenden en bestuurders in zorg en welzijn, onderwijs, bedrijfsleven en politiek;
- ✓ docenten en onderzoekers van Hogescholen en Universiteiten;
- ✓ transitie verantwoordelijke portefeuillehouders en managers van gemeenten;
- ✓ master en excellence studenten maatschappij- en gedragswetenschappen;
- ✓ andere belangstellenden.

U kunt zich per college inschrijven maar natuurlijk ook de hele reeks volgen!

Certificaat van deelname is mogelijk bij het volgen van minimaal 4 van de 5 colleges.

Inhoud colleges Capita Selecta Sociaal Domein

Aan de orde komen de drie D's, de drie decentralisaties binnen het Sociaal Domein, waarbij het gaat om een gedegen (wetenschappelijke) reflectie op deze transitie in hun hoedanigheid van grote veranderingen in de samenleving. Vragen die gesteld worden zijn: in hoeverre is er sprake van een bewuste, verantwoorde, onderbouwde veranderingsstrategie (John Grin), welke eisen (moeten) worden gesteld aan de sociale professionals (Marcel Spierts en Nico de Boer), waar komen de transitie vandaan - zijn het manifestaties van 'gulzig bestuur'? (Willem Trommel), wat vragen de transitie van de bestuurders (Steven de Waal) en hoe gaat het met de betrokken overheden (gemeenten) en uitvoeringsorganisaties? (Gerard Donkers en Calijn den Nieuwenboer-Kurvers).

COLLEGES CAPITA SELECTA SOCIAAL DOMEIN 2018	
College 1 25 september	Welke veranderingsstrategie? Prof. dr. John Grin. Hoogleraar beleidswetenschappen en systeem innovatie aan de Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen, afdeling politicologie
College 2 9 oktober	Sociale professionals en de drie decentralisaties: de vraag naar 'democratische' kwaliteiten Dr. Marcel Spierts. Onderzoek & Ontwikkeling: voor organisaties op het terrein van sociaal werk, educatie en cultuur om de rol van sociale en publieke professionals beter te begrijpen en te benutten. De tragedie van de stille krachten Drs. Nico de Boer. Meedenker / ontwikkelaar in de sociale sector, zelfstandig onderzoeker en auteur op het gebied van welzijnswerk en wijkgericht werken.
College 3 30 oktober	3D in perspectief Prof. dr. Willem Trommel. Socioloog en hoogleraar beleid en bestuur aan de Vrije Universiteit Amsterdam.
College 4 13 november	Maatschappelijk Leiderschap als enig antwoord op disruptief burgerschap Dr. Steven de Waal. Maatschappelijk ondernemer en onafhankelijk strateeg en publicist en oprichter en voorzitter van denktank Denktank Public SPACE.
College 5 27 november	Succesvol veranderen in het Sociaal Domein anno 2018 Dr. Gerard Donkers. Auteur, onderzoeker en docent op het gebied van zorg, welzijn en dienstverlening. Hij schreef o.a. 'Zelfregie terug in het Werk' en 'Veranderen in Meervoud'. Calijn den Nieuwenboer-Kurvers. Transitieleider bij de gemeente Amsterdam.

Welke veranderingsstrategie?

John Grin zal in zijn college op grond van voorbeelden uit transitieprojecten de kern van een echte transitie in de zorg schetsen: meer ruimte voor autonomie voor cliënten en professionals als vertrekpunten, met als resultaten betere kwaliteit, meer arbeidstevredenheid hogere arbeidsproductiviteit en verminderde zorgvraag. Op basis van inzichten uit de

transitietheorie zal hij dit duiden. Vervolgens zal hij laten zien wat er vanuit die optie nog schort aan de drie decentralisaties, wat er nodig is voor een bewuste, verantwoorde, onderbouwde veranderingsstrategie en welke kansen bestaan voor een succesvolle invoering.

John Grin is verbonden aan de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. Hij is full-time hoogleraar beleidswetenschappen en systeem innovaties bij de afdeling Politicologie en is mede-directeur van de programmagroep Transnational Configuraties, Conflicts and Governance. Vanuit zijn oorspronkelijke vak (natuurkunde) is hij geïnteresseerd in de relatie tussen kennis, technologie, maatschappij en beleid. Zijn empirische werk focust op agrofood, gezondheidszorg en water management. Prof. Grin heeft meegewerkt aan de publicatie 'De kwetsbare welvaart van Nederland 1850 - 2050', naar een circulaire economie. Amsterdam, Prometheus.

Sociale professionals en de drie decentralisaties: de vraag naar 'democratische' kwaliteiten

De transformatie van het sociale domein noopt tot een andere rolopvatting en houding van sociale professionals, zo luidt de gangbare opvatting. Marcel Spierts betoogt dat de rol en positie van sociale professionals tussen de wereld van overheden, instellingen en organisaties en de wereld van bewoners en cliënten in ligt. Dat gold in het voorbije verleden en is in wezen door de transformatie niet veranderd. Sociale professionals zijn improviserende *street level democrats*. Democratische professionals die bewoners, cliënten en vrijwilligers betrekken bij besluiten, stimuleren om eigen keuzes te maken, zelfvertrouwen aanmoedigen en daarmee competenties van bewoners en cliënten bevorderen om zich maatschappelijk te engageren. De omstandigheden waarin sociale professionals aan die opdracht werken, zijn mede door de decentralisaties aan verandering onderhevig. In zijn lezing verkent Spierts die veranderingen en wat ze voor sociale professionals betekenen. Zo zitten lokale overheid, sociale professionals, bewoners en cliënten dicht op elkaars huid. Wat vraagt dat van hen? Het antwoord zoekt Spierts in 'democratische' kwaliteiten, in het streven om sociaal werk vorm te geven als een praktijk van 'alledaagse democratie'. Daarbij draait het om het ruimte geven

aan verschillende stemmen, het al experimenterend en verbindend zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Essentie is het verbindingen maken en verbindingen herstellen tussen mensen, tussen mensen en samenleving, tussen samenleving en overheid.

Marcel Spierts is zelfstandig onderzoeker en publicist op het gebied van sociaal werk, educatie en cultuur. Hij werkte lang als docent en onderzoeker

aan de Haagse Hogeschool en de Hogeschool van Amsterdam. Zijn proefschrift uit 2014, getiteld 'De stille krachten van de verzorgingsstaat', handelt over geschiedenis en toekomst van de sociale beroepen. Hiervoor ontving hij de *De la Courtprijs 2015* van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Voor meer info: marcelspierts.nl

De tragedie van de stille krachten

De drie decentralisaties hebben veel onrust teweeg gebracht onder sociale professionals. Niet alleen vrezen zij de bezuinigingen die ermee gepaard gaan, ook de dreigende deprofessionalisering is een schrikbeeld: de burger kan het immers zelf? In zijn co-referaat plaatst Nico de Boer die vrees in het kader van een overtrokken zelfbeeld van sociale professionals, dat mede is ingegeven door een zekere blindheid voor de institutionele context waarbinnen zij opereren. Waren ze decennialang de loopjongens en -meisjes van kerken en andere levensbeschouwelijke organisaties, na een korte emancipatie rond de jaren zestig zijn ze inmiddels alweer bijna een halve eeuw de 'stille krachten van de verzorgingsstaat'. De professionele basis wordt bovendien intussen nauwelijks krachtiger. Dat probleem laat zich niet oplossen door verdere professionalisering binnen de oude kaders. Noodzakelijk is het om in het besef van de institutionele context te zoeken naar andere verbindingen met burgers: de burger als opdrachtgever.

Nico de Boer is freelance beleidschrijver en recensent van het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken. Na voorstudies voor de WRR en de RMO schreef hij in 2011 met Jos van der Lans het geruchtmakende pamflet *'Burgerkracht - de toekomst van het sociaal werk in Nederland'*.

3D in perspectief.

In zijn lezing verkent Willem Trommel allereerst de achtergronden van de drie decentralisaties in het sociale domein. Leidende vraag daarbij is hoe deze transitie vallen te begrijpen vanuit het perspectief van een globaliserende politieke economie. In dit verband zal worden betoogd dat de beoogde herziening van het sociale domein vooralsnog wordt 'gegijzeld' door twee bedenkelijke krachten, te weten enerzijds gulzig (neoliberaal) bestuur en anderzijds bangelijk (populistisch) lokalisme. In het slotdeel van zijn lezing staat de vraag centraal of een meer vruchtbaar vergezicht valt te formuleren.

Trommel stelt dat hiertoe 'neosociale verbeeldingskracht' nodig is, en dat progressie op dit vlak kan worden geboekt als we ruimte creëren voor 'maatschappelijke veerkracht'.

Willem Trommel is socioloog en hoogleraar beleid en bestuur aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Zijn werk concentreert zich op de hervorming van politiek-bestuurlijke stelsels, steeds tegen de achtergrond van bredere maatschappelijke veranderingen. Momenteel is hij mede verbonden aan het Nias, waar hij zich bezig houdt met de toekomst van de verzorgingsstaat. Recent verscheen de monografie *Veerkrachtig bestuur; voorbij neoliberale drift en populistische kramp* (Boom, 2018).

Maatschappelijk Leiderschap als enig antwoord op disruptief burgerschap

Steven de Waal schetst eerst de zwakke onderbouwing van de formeel politiek in gang gezette transformatie van de verzorgings- en verzekeringsstaat: meer burgerinbreng en decentralisatie naar gemeenten. Het goede nieuws daarbij was dat de politiek wel de terechte 'hunch' had, dat burgerschap en civil society belangrijk waren. In de filosofie van De Waal's Denktank Public SPACE (www.publicspace.nl) met als missie het bevorderen van maatschappelijk ondernemerschap en actief burgerschap, was dat een open deur en te laat onderkend. Sindsdien is dat burgerschap, waar Nederland al decennia op bouwt, versterkt door de opkomst van moderne ICT technologieën, zoals platforms, websites en de onderliggende wereldwijd werkende infrastructuur. Deze hebben eerst disruptie veroorzaakt in de markt, maar staan nu ook aan de basis van nieuwe macht, organisatievermogen en zeggenschap van burgers zelf. In deze fundamenteel nieuwe tijd, waarin de burger dus echte macht grijpt en politiek, publieke dienstverlening en bestaande collectieve arrangementen uitdaagt of omver werpt, is het enige antwoord *meer leiderschap* en *ander leiderschap: maatschappelijk leiderschap*. Het gaat nu om: burgerschap in de boardroom.

Steven P.M. de Waal heeft andragologie gestudeerd in Utrecht en is daar 1979 cum laude afgestudeerd. Hij kijkt met waardering terug op de rijke aandacht, van o.a. Okko Warmenhoven, voor de fenomenologische en antropologische benadering, gevoed door ethiek van o.a. Joodse filosofen als Levinas en Buber. Vanuit die benadering geloofde hij niet langer in een puur academische benadering van menselijke vraagstukken, maar zocht de menselijke interactie en praktijk buiten de universiteit op, ook gegrepen door de professe van extern organisatie-adviseur. In 1985 trad hij in dienst van Boer&Croon als junior strategisch adviseur, toen een klein innovatief en spraakmakend bureau te Amsterdam. Uiteindelijk werd hij daar mede-eigenaar, voorzitter van de maatschap en bestuursvoorzitter (periode 1998-2002). In die periode leidde hij het bedrijf via innovatie en ondernemerschap naar ca. 400 medewerkers. Hij vertrok in 2004, om zich meer te wijden aan het werk van de door hem opgerichte Denktank Public SPACE: Strategies for Public And Civil Entrepreneurs.

Succesvol veranderen in het Sociaal Domein anno 2018

Gerard Donkers gaat bij dit college vanuit zijn ervaringen in de masterclasses 'Dynamisch verandermanagement' en 'Zelfregie voor organisaties in transitie' in op de volgende vraag. Hoe kunnen uitvoerende professionals, managers en bestuurders van gemeentes en

uitvoeringsorganisaties de decentralisaties tot een succes maken? Welke competenties moeten hiervoor worden aangesproken en versterkt?

Gerard Donkers is naast zijn werk als auteur en onderzoeker, als docent of gastdocent verbonden aan verschillende masteropleidingen op het gebied van Sociale Interventie. Vanuit de Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam verzorgt hij masterclasses aan gemeentes en organisaties op het gebied van zorg, welzijn en dienstverlening. Daarnaast geeft hij aan de Universiteit van Amsterdam, afdeling AAGS, de masterclass Dynamisch

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

Verandermanagement. In 1999 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit Groningen tot doctor in de Psychologie, Sociologie en Pedagogie. Zijn proefschrift handelde over de methodiek van Maatschappelijk Werk. Enkele recente publicaties van hem zijn: *Zelfregie terug in het werk, een inspirerend concept van professionaliteit en organisatieontwikkeling* en *Veranderen in meervoud, een driedimensionale kijk op de sociale veranderingkunde*.

Calijn den Nieuwenboer-Kurvers, transitieleider bij de gemeente Amsterdam, zal een en ander illustreren aan de hand van een leerzaam en interessant verandertraject waarmee zij bij de afdeling Activering bezig is.

Praktische zaken

Prijs per college

€ 60 reguliere prijs

€ 50 leden Kring Andragologie en leden AUV

€ 30 studenten en leden studieverenigingen FMG (beperkt aantal plaatsen)

Totaalprijs voor vijf colleges

€ 250 reguliere prijs

€ 200 leden Kring Andragologie en leden AUV

€ 125 studenten en leden studieverenigingen FMG (beperkt aantal plaatsen)

Data

Dinsdagavonden: 25 september, 9 oktober, 30 oktober, 13 november en 27 november 2018

Tijd

18.30 uur: inloop met koffie/thee. College: 19.00 - 21.15 uur.

Plaats

UvA, Roeterseilandcomplex, lokaal REC-A 2.07, Nieuwe Achtergracht 166, 1018 WV Amsterdam.

Let op! Op 9 oktober: lokaal REC-B 3.08 (ingang REC-D), Nieuwe Achtergracht 127, 1018 WS Amsterdam.

Certificaat

Deelnemers ontvangen bij het volgen van minimaal 4 van de 5 colleges een certificaat van deelname vanuit de Universiteit van Amsterdam, Kring Andragologie.

Organisatie

De organisatie in handen van de Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam. Mail voor vragen gerust naar andragologie@uva.nl o.v.v. 'Capita Selecta Sociaal Domein'.

Kring Andragologie
Universiteit van Amsterdam

INSCHRIJVEN

Inschrijven kan via de website Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam [via deze link](#).

Betaling uitsluitend vooraf (minimaal 2 weken voor aanvang) op rekeningnummer NL 47 INGB 0005 683 762 van Kring Andragologie o.v.v. 'Capita Selecta 2018' en uw naam. U bent pas na ontvangst van uw betaling definitief ingeschreven voor de collegereeks. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot 14 dagen voor de start terugontvangen. Daarna is restitutie niet mogelijk. U kunt wel een vervanger sturen.

Kring Andragologie

Universiteit van Amsterdam
Roeterseilandcampus - gebouw J/K
Valckenierstraat 65-67, Kamer B.63
1018 XE Amsterdam
www.alumni.uva.nl/andragologie
www.andragologie.org